

II. BİLSEL Uluslararası Harput Bilimsel Araştırmalar Kongresi

27-28
NİSAN
2024

Harput

KONGRE KİTABI

<https://bilselkongreleri.com>

2. BİLSEL INTERNATIONAL HARPUT SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS, 27-28 APRIL, 2024 ELAZIĞ/TÜRKİYE

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

2. BİLSEL INTERNATIONAL HARPUT SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS

DATE and PLACE

27-28 APRIL, 2024 ELAZIĞ/TÜRKİYE

GENERAL COORDINATOR

Azat KALİ

EDITOR

Dr. Bahar ALTUNOK

ORGANIZING COMMITTEE

Chairman of the Organizing Committee

Dr. Bahar ALTUNOK

University Academician Representative

Prof. Dr. Aitkul MAKHAYEVA/Abai Kazakh National Pedagogical University

Doç. Dr. Adem DOĞAN/Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Doç. Dr. Fatih KOÇYİĞİT/Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Semra AY/Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Dr. Ayten CANTAŞ BAĞDAŞ/Pamukkale Üniversitesi

Dr. Derya KARATAŞ/Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi-Türkiye

Dr. İbrahim PINARCI/Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

Dr. Merdin DANIŞMAZ/Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye

Dr. Şermin KOÇYİĞİT/Dicle Üniversitesi

Members

Prof. Dr. Margherita Mori

Doç. Dr. Özge TEMİZ

Doç. Dr. Mehmet Veysi BABAYİĞİT

Dr. Muhammad Umar Bello

Dr. Murat GENÇ

Öğr. Gör. Murat ÇELİK

Yassine Mouniane

PARTICIPANTS COUNTRY

Albania/Algeria/Azerbaijan/Belarus/Bosnia and Herzegovina/Bulgaria/China

Georgia/Hungary/India/Indonesia/Iran/Morocco/Nigeria/Pakistan/Philippines/

Portugal/Romania/Serbia

ORGANIZATION

BİLSEL

<https://bilsekongreleri.com>

All rights of this book belong to ASTANA PUBLICATIONS.

Authors are responsible both ethically and juridically

Release Date: MAY 2024

Bu kitabın tüm hakları ASTANA YAYINLARI yayınevine aittir.

Kitap ticari bir kar amacı gütmemektedir.

Yayın Tarihi: MAYIS 2024

ISBN: 978-625-6501-76-8

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

KİŞİLİK İLE ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ ARASINDAKİ İLİŞKİYİ İÇEREN ARAŞTIRMALAR	10
OKUL YÖNETİCİLERİNİN EMPATİ YETERLİLİĞİ.....	25
EĞİTİMDE GİYİLEBİLİR TEKNOLOJİ KULLANIMI.....	45
EBEVEYNLERİN KENDİ ÇOCUKLUKLARINDAKİ ÖRSELENME YAŞANTILARI İLE 3-6 YAŞ ARASINDAKİ ÇOCUKLARININ PSİKOSOSYAL DURUMU ARASINDAKİ İLİŞKİDE EVLİLİK DOYUMUNUN ARACILIK ROLÜ	51
MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRENME GÜNLÜKLERİ YAZMA ETKİNLİKLERİ İLE İLGİLİ DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ.....	66
MATEMATİK EĞİTİMİNDE ARTTIRILMIŞ GERÇEKLİK ORTAMLARININ KULLANILMASI İLE İLGİLİ MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	75
TÜRKİYE'DE YENİLEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ VERGİLENDİRİLMESİ.....	84
YAPAY ZEKA İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİ NASIL ETKİLER ?	100
MAĞAZA ÇALIŞANLARININ MÜŞTERİLERLE İLGİLİ SOSYAL STRESÖRLERİ BAĞLAMINDA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE POZİTİFLİK DÜZEYİNİN İNCELENMESİ	102
LOJİSTİK VE TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİNDE KULLANILAN YAPAY ZEKA UYGULAMALARI: İLAÇ SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ	122
VERİ BİLİMİNİN İŞLETME ALANI UYGULAMALARI.....	123
ON eγ-OPEN SETS.....	124
($\langle P, Q \rangle$, $M(S, R)$)-SUMMING OPERATORS.....	131
COMPARATIVE STUDY ON SIGNIFICANCE OF SPACE AND TIME DEPENDENT INTERNAL HEAT SOURCE/SINK ON UNSTEADY FLOW OF METHANOL BASED NANOFLUID OVER ELONGATED SHEET WITH OR WITHOUT MAGNETIC FIELD EFFECT.....	132
MANYEZİT YÜZEYİ KÜMELERİNİN FOTO METRİK ÖLÇEKLEME İNCELEMESİ	133
KURU ÇAM (PİNUS PİNEA) LATASI YÜZEYİNDE ELEKTRİK AKIMININ YAPILANDIRDIĞI KÜMELERE FRAKTAL YAKLAŞIMLAR	142
ENFLASYONİST ORTAMDA BANKACILIKTA MALİ TAHLİL VE İSTİHBARAT ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ	151
TEKSTİL ŞİRKETLERİNİN ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİYLE FİNANSAL PERFORMANSLARININ İNCELENMESİ	162
INVESTIGATION OF FINANCIAL PERFORMANCES OF TEXTILE COMPANIES USING MULTI-CRITERIA DECISION-MAKING METHODS.....	163
TÜRKİYE FİNANS SEKTÖRÜNDE KATILIM BANKACILIĞININ SON 5 YILDAKİ ŞUBE, PERSONEL VE TOPLAM AKTİFLERDEKİ DEĞİŞİMİ	173
ÖRGÜTLERDE ÇATIŞMA YÖNETİMİ VE UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ PROSEDÜRLERİ: "SAKARYA ÜNİVERSİTESİ" ÖRNEĞİ	174

ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞMA HAYATI KALİTESİ: SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ	183
FİNANSAL AKIMLARIN EVRİMSELLEŞMESİNDE DAVRANIŞSAL FİNANSIN YERİ.....	194
YENİLİKÇİ ENERJİ VE GÜNCEL ÇEVRE POLİTİKASI	208
İZMİR İLİ KUVVETLİ YER HAREKETİ KAYITLARI KULLANILARAK ZEMİN DİNAMİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ	211
SIVILAŞMA PARAMETRELERİNİN BELİRLENMESİNDE PROTON MANYETİK REZONANS (PMR) YÖNTEMİNİN KULLANILMASI.....	220
APPLICATION OF MACHINE LEARNING ALGORITHMS FOR SNOW AVALANCHE SUSCEPTIBILITY MAPPING IN FRENCH ALPS	227
FRANSIZ ALPLERİ İÇİN MAKİNE ÖĞRENMESİ TEKNİKLERİ YARDIMIYLA KAR ÇIĞI DUYARLILIK HARİTALARININ OLUŞTURULMASI.....	228
ADYAMAN MERKEZ İLÇESİ TOPRAKLARINDA AĞIR METAL KİRLİLİĞİ	229
ADYAMAN İLİ YÜZEY TOPRAĞI NİKEL MUHTEVASI VE İLGİLİ KRİTERLERLE KARŞILAŞTIRILMASI	243
SÜTÇÜLER (ISPARTA) İLÇESİ İÇİN ONDALIKLAR İNDEKS (OI)YÖNTEMİ İLE KURAKLIK ANALİZİ	244
DROUGHT ANALYSIS USING DECIMAL INDEX (OI) METHOD FOR SÜTÇÜLER (ISPARTA) DISTRICT	245
ORTA ANADOLU DRENAJ SİSTEMİ ÜZERİNDE URANYUM VE DİĞER ESER ELEMENTLER ARASINDAKİ JEOKİMYASAL DAĞILIM, TÜRKİYE.....	255
DİVÂN EKOLÜ ŞAİRLERİNDE PERCY BYSSHE SHELLEY ETKİSİ	262
TURKISH LANGUAGES IN THE WORKS OF MAHMUD KASHGARI	278
MEZÂKÎ'Yİ MAHLAS BEYİTLERİNDEKİ POETİKASINDAN OKUMAK.....	281
ELAZIĞ MANİLERİNDE GÖRÜLEN TOPLUMSAL DEĞERLERİN /SOSYAL NORMLARIN İFADE EDİŞ ŞEKİLLERİ	282
YABANCI TOPRAKLARDA ÖLMENİN İZDIRABI: RADİ	295
VAAZLAR ARACILIĞI İLE KOLEKTİF KORKU YAYMAK: 16. ve 17. yy. ARASI AKTARILAN SEÇİLİ ALMAN VAAZLARINDA TÜRK İMGESİ	296
YILDIZ TAEKWONDUCULARIN KUVVET PERFORMANSLARININ İNCELENMESİ: SAĞIRKAYA METODU VE GELENEKSEL METOT KARŞILAŞTIRMASI.....	297
KADIN FUTBOLCULARDA ALT BACAK ÇEVRESİ VE DİKEY SIÇRAMA PERFORMANSI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ	307
SEDANER BİREYLERDE FOAM ROLLER VE STATİK STRETCHİNG UYGULAMALARININ MOBİLİZASYON, DENGE VE ESNEKLİĞE ETKİSİ	312
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ PANDEMİ VE DEPREM SÜREÇLERİNDE UYGULANAN UZAKTAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNE BAKIŞ AÇISI (KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ).....	328

7. SINIF MATEMATİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA VAR OLAN CEBİR ÖĞRENME ALANININ ÖĞRENCİLERİN CEBİRSEL DÜŞÜNME DÜZEYLERİNİN GELİŞİMİNE ETKİSİ ...	352
KÖYCEĞİZ İLÇESİNDE NÜFUSUN GELİŞİMİ.....	366
SPINOZA'NIN SOSYOLOJİSİ: SEÇİLMİŞLİK VE ELİTİZM KAVRAMLARININ SOYKÜTÜKSEL ANALİZİ	369
TOPLUM TEORİSİNE SİSTEMATİK BİR YAKLAŞIM: SPINOZA'NIN TOPLUMSALLIK VE ÖRGÜTLENME TEORİSİ	380
THE IMPORTANCE OF THE METAPHYSICAL FOUNDATION OF MODERN TECHNIQUE AND REALITY IN UNDERSTANDING THE CHALLENGES OF THE NEW AGE THAT ALL SCIENTIFIC FIELDS ARE FACING	389
TANRI ALGISİNİN PSİKOLOJİ EKOLLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	396
YUNAN MİTOLOJİSİNDE YER ALAN BAZI TEMALARIN DİNLERDEKİ TEOLOJİK ANLAYIŞLARI ÇAĞRIŞTIRMASI	406
ANTİK DÖNEM'DEN SÜSLENME OBJELERİ: BURDUR MÜZESİ'NDEN CAM TAKILAR	415
MEKÂN VE STRÜKTÜR TASARIMINDA İBADET ŞEKİLLERİNİN VE KÜLTÜRÜN DİNİ MİMARİYE YANSIMASI.....	416
SİNAN'IN 3 BÜYÜK ESERİNDE MİNARE KAİDELERİNİN STRÜKTÜREL YORUMU	435
BİR MENÂKİB-NÂMENİN İZİNDE AŞERE-İ MÜBEŞŞERE'YE BAKIŞ: DÜĞÜMLÜ BABA ÖRNEĞİ	444
YAZARI BİLİNMEYEN EL YAZMASI BİR HAMPARSUM NOTA DEFTERİ ÜZERİNE İNCELEME	472
EPDM VE KARBON FİBER KATKILI ALÜMİNYUM VE BAKIR KOMPOZİT PLAKALARIN İNCELENMESİ	488
DOĞALGAZ DAĞITIM HATLARI BAĞLANTISINDA BASINÇ DENGELEME TANKI VE BORU HATTI AKIŞININ ANALİZİ VE SİMÜLASYONU.....	503
ISITMA SİSTEMLERİNDE KAZAN DÖNÜŞ SUYUYLA BESLEME YAPILAN ÜÇ YOLLU VANA UYGULAMALARI İÇİN BESLEME HATTI BAĞLANTI AÇISININ KARIŞIM AKIŞINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ	517
CUSTOMER SEGMENTATION WITH RFM METHOD AND DIGITAL MARKETING RECOMMENDATIONS IN E-COMMERCE.....	533
DIGITAL TWIN AND USAGE IN DESIGN AND MANUFACTURING FACILITIES.....	551
TERMOPLASTİK POLİMER MATRİSLERİN TERMAL İLETKENLİK ÖZELLİKLERİNİN İYİLEŞTİRİLMESİ	567
İKİ YÖNLÜ ONDÜLASYONA SAHİP ALÜMİNYUM ÇEKİRDEK VE KOMPOZİT PLAKALARLA GELİŞTİRİLEN SANDVIÇ YAPILARIN NOKTASAL TAHRİKLİ DELİNME DAVRANIŞI.....	571
DEĞİŞKEN YÖNELİMLİ BİNALARDA GES KURULUMLARI İÇİN GÖLGELENME ANALİZİ YOLUYLA EN UYGUN PANEL MONTAJ YÜZEYİNİN BELİRLENMESİ.....	575

MUZ DİLİMLERİNİN KALINLIĞINA GÖRE KURUTMA KİNETİĞİNİN DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ.....	591
SÜREKLİ CAM ELYAF TAKVİYELİ TERMOPLASTİK KOMPOZİT ÇOK HAFİF ÇEKİ KOLU ÜRETİMİ.....	600
ELEKTRİKLİ ARAÇLAR BATARYALARINDA KULLANILAN SOĞUTMA SİSTEMLERİNDEKİ KOMPOZİT FAZ MALZEMELERİNİN ÖNEMİ.....	604
THE RELATIONSHIP WITH SOIL OF SOME <i>CERASTIUM</i> SPP. PLANT COMMUNITIES GROWING NATURALLY IN AFYONKARAHİSAR	608
THE RELATIONSHIP OF SOME <i>ATRIPLEX</i> SPP. PLANT COMMUNITIES GROWING NATURALLY AROUND AKARÇAY (AFYONKARAHİSAR) WITH THE SOIL.....	615
DİYARBAKIR MERKEZ İLÇE AKTARLARINDA SATILAN BAZI TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER VE KULLANIM ALANLARI	622
FARKLI EKİM SIKLIKLARINDA DEREOTU (<i>Anethum graveolens</i>)'nda ORGANİK VE İNORGANİK GÜBRE UYGULAMALARININ BAZI AGRONOMİK VE KALİTE KRİTERLERİ ÜZERİNE ETKİSİ	624
FARKLI SÜRELERDE SONİKASYON VE SU BANYOSUNDA ÇALKALAMA İŞLEMİNİN ANASON (<i>Pimpinella anisum</i> L.) TOHURLARININ BİYOAKTİF ÖZELLİKLERİ VE FENOLİK BİLEŞENLERİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	627
TİP 2 DİYABETLİ HASTALARDA ARALIKLI AÇLIĞIN ELEMENT METABOLİZMASINA ETKİSİ	646
YÜKSEK YAĞLI BESLENME MODELİNDE FARKLI YAĞ TIPLERİNİN BEYİN LEPTİN VE ADİPONEKTİN DÜZEYLERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	647
REVIEW OF CURRENT EXERCISE APPROACHES IN CHILDREN WITH CEREBRAL PALSY	658
EXAMINATION OF FUNCTIONAL CAPACITY AND PHYSICAL ACTIVITY LEVEL OF DONORS AFTER LIVER TRANSPLANTATION	664
YAŞLI POPÜLASYONDA İŞİTME KAYBININ BİLİŞSEL DÜZEY İLE İLİŞKİSİ	665
KOKLEAR İMPLANT KULLANICILARINDA KONUŞMA, UZAYSAL ALGI VE İŞİTME KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	675
ÇOCUKLARDA KAWASAKİ HASTALIĞI VE GÜNCEL HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI.....	682
YENİDOĞANLARDA BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ GELİŞİMSEL BAKIM ve YAKLAŞIMLAR	705
PAPİLLER TİP FRENULUM ATAŞMANININ DIODE LAZER İLE EKSİZYONU	720
YAPIŞIK DİŞ ETİ EKSİKLİĞİNİN SERBEST DİŞ ETİ GREFTİ İLE TEDAVİSİ: OLGU SUNUMU ...	727
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ET İLİŞKİSİ	734
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DİYABET RİSK, DUYGUSAL YEME VE BESİN ALIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	743
METABOLİK SENDROMLU BİREYLERDE DUYGUSAL YEME DURUMUNUN İNCELENMESİ	753
İNDOMETAZİNİN MİDE MUKOZASINDA ANTiOKSİDAN SİSTEM ÜZERİNE KISA DÖNEM	

ETKİLERİNİN İNCELENMESİ VE BU ETKİLERE KARŞI <i>TARANTULA CUBENSIS</i> ALKOLİK EKSTRAKTININ KORUYUCU ROLÜNÜN BELİRLENMESİ.....	762
VAN İLİNDE TOPLANAN BILDIRCIN YUMURTASI NUMUNELERİNDE Fe, Zn ve Mg DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ.....	776
THREE-DIMENSIONAL ANATOMY OF FRONTAL SINUSES IN DOG	787
KÖPEKTE FRONTAL SİNUS'UN ÜÇ BOYUTLU ANATOMİSİ	788
FARKLI AZOT DOZLARININ II. ÜRÜN MISIRDA VERİM VE ÖZELLİKLERİNE OLAN ETKİSİNİN BİPLOT ANALİZ TEKNİĞİ İLE İNCELENMESİ	789
KIZILTEPE ŞARTLARINDA SOLUCAN GÜBRESİNİN MERCİMEKTE ÖZELLİKLERE OLAN ETKİSİNİN BİPLOT ANALİZ TEKNİĞİ İLE İNCELENMESİ	800
LATİN AMERİKADAKİ AKTÖRLERİN TİCARET ANLAŞMALARINDAKİ SAİKLERİ: KOLOMBİYA ÖRNEĞİ.....	812
ARTUKLU HARPUT'UNUN SOSYO-POLİTİK PERSPEKTİFİ.....	814
TÜRKİYE'NİN HAVACILIK SEKTÖRÜ ÜRÜNLERİ DIŞ TİCARETİNİN GELİŞİMİ	815
MEDYA VE KARŞILAŞTIRMALI SİYASET	837
'ENLIGHTENMENT' AND 'NATIONAL AWAKENING' IN THE CARPATHIAN RUTHENIAN CULTURE: WAS BISHOP BAČINSKY AN ENLIGHTENER?	865
THE 'SUPRASE LITURGICON-BOOK IN HUNGARY: A CASE OF THE BOOK TRADE FROM THE GRAND DUCHY OF LITHUANIA TO THE HUNGARIAN KINGDOM.....	866
PROFESSIONAL DEVELOPMENT NEEDS AND EMPLOYMENT SATISFACTION OF BEGINNING INSTRUCTORS OF THE COLLEGE OF EDUCATION.....	868
INNOVATIONS IN PEDAGOGICAL PRACTICES: A LITERATURE REVIEW	869
THE ROLE OF THE RPP MODEL IN BRIDGING ACADEMIA AND SCHOOLS: A RESEARCHER'S PERSPECTIVE.....	870
UNVEILING THE DYNAMICS: FACTORS HINDERING AND FACILITATING PEDAGOGICAL INNOVATION IN ARAB ELEMENTARY SCHOOLS.....	871
EDUCATION IN ROMANIA: STUDY CASE - PRIZES AND MEDALS	872
NEW WAVES IN ROMANIAN EDUCATION STUDY CASE – CRED PROJECT	874
TƏSVİRİ SƏNƏT FƏNNİNİN TƏDRİS METODİKASINDA “YAXIN İNKİŞAF ZONASI VƏ SOSIAL MÜNASİBƏTLƏR” NƏZƏRİYYƏSİNİN ROLU	876
ОБ ОДНОЙ КРАЕВОЙ ЗАДАЧЕ ДЛЯ ОПЕРАТОРНО – ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНЫХ УРАВНЕНИЙ ВТОРОГО ПОРЯДКА.....	879
ON λ -MULTIPLIER ON ALMOST DISTRIBUTIVE LATTICES.....	887
SOME DIFFERENTIAL IDENTITIES IN 3-PRIME NEAR-RINGS	888
WEAK SOLUTIONS OF NONLINEAR OBSTACLE PROBLEMS VIA YOUNG MEASURE	890
EFFECTS OF ELECTRIC AND MAGNETIC FIELDS ON BLOCH OSCILLATIONS IN MONOLAYER	

β12 BOROPHENE	891
EXISTENCE OF WEAK SOLUTION FOR KIRCHHOFF-SCHRÖDINGER PROBLEMS INVOLVING DOUBLE PHASE OPERATOR IN MUSIELAK-ORLICZ-SOBOLEV SPACES.....	892
ON THE BOUSSINESQ STOCHASTIC SYSTEM WITH CAPUTO DERIVATIVE.....	893
MULTIPLICATIVE DERIVATIONS ACTING ON SOME SUBSETS OF 3-PRIME NEAR-RINGS	894
ENTROPİ DÖNÜŞMÜŞ AILAMUJIA DAĞILIMI İLE İLGİLİ BİR SİMÜLASYON ÇALIŞMASI.....	895
THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) IN MANAGING PEST INSECTS OF CORK OAK TREES IN THE FORESTS OF NORTHEASTERN ALGERIA IS A CRUCIAL ASPECT FOR SUSTAINABLE FOREST MANAGEMENT.	911
PREVALENCE OF SUBCLINICAL MASTITIS IN DAIRY CATTLE FARMING IN THE MECHROHA REGION, WILAYA OF SOUK AHRAS	912
INCIDENCE OF HYPOTENSION DURING CAESAREAN SECTION UNDER SUBARACHNOID BLOCK WITH PROPHYLACTIC PREVENTION WITH ONDANSETRON VERSUS EPHEDRINE; A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY	913
EVALUATION OF ANTIOXIDANT ACTIVITY BY FERRIC REDUCING POWER (FRAP) IN FOUR EXTRACTS OF THE PLANT CALICOTOME VILLOSA LINK	915
EXAMINING THE CHALLENGES AND STRATEGIES FOR IMPROVING CERVICAL CANCER SCREENING IN NIGERIA.....	916
HYPOGLYCEMIC AND TOXICITY ASSESSMENT OF MORINGA OLEIFERA LEAF EXTRACT ON DIABETIC WISTAR RATS.....	917
HEATWAVE HAVOC: EXPLORING THE PUBLIC HEALTH CONSEQUENCES AND SOLUTIONS..	918
AWARENESS AND SENSIBILIZATION OF COMMUNITY ABOUT DEMENTIA, CHALLENGE OF PSYCHOSOCIAL STAFF ON PRIMARY HEALTH CARE CENTERS.	920
THE ROLE OF PHARMACOGENOMICS IN PERSONALIZED MEDICINE.....	921
APPLICATION OF LIPOSOMES IN PHARMACUETICAL INNOVATIONS.....	923
ADVANCEMENTS IN TARGETED DRUG DELIVERY SYSTEMS: ENHANCING EFFICACY AND MINIMIZING SIDE EFFECTS.....	924
NATURE, STRUCTURE AND REPLICATION OF VIRUSES. WAYS OF PROTECTION - ANTIVIRAL PREPARATIONS.....	925
FLOOD ANALYSIS IN DEMAK: CAUSES, IMPACTS, AND RISK REDUCTION STRATEGIES.....	926
IMPACT OF IRAN-ISRAEL CONFLICT ON INDONESIA'S ECONOMY	927
THE ROLE OF MANAGING ZAKAT, INFAQ, SHODAQOH (ZIS) FUNDS IN EMPOWERING THE PEOPLE'S ECONOMY AT LAZISNU	928
SOCIAL SECURITY PROGRAM SERVICES IN HEALTH FACILITIES ON HUMAN DEVELOPMENT INDEX IN INDONESIA	929
INHERITANCE ACCORDING TO THE PERSPECTIVE OF ISLAMIC LAW AND JAVANESE TRADITIONAL LAW	930

SOCIAL IMPLICATIONS OF THE CHALLENGE OF ACHIEVING 100% FIRST LEVEL HEALTH FACILITIES (FKTP): ANALYSIS CRITICAL OF THE NATIONAL MEDIUM TERM PLAN (RPJMNAS) AND PUBLIC POLICY 931

THE ROLE OF VILLAGE FUNDS IN POTENTIALLY IMPROVING THE WELFARE OF THE INDONESIAN PEOPLE 932

SOCIAL ASSISTANCE PROGRAM: PROLONGING MINIMUM QUALITY OF LIFE OR EDUCATING PEOPLE'S INDEPENDENCE FROM THE CYCLE OF POVERTY? 933

THE IMPACT OF SIMULTANEOUS ELECTIONS IN 2024 ON THE INDONESIAN ECONOMIC SECTOR: A REVIEW FROM A LITERATURE STUDY PERSPECTIVE 934

RESEARCH TOPIC: A COMPARATIVE STUDY OF FINANCIAL ANALYSIS OF PHARMACEUTICAL INDUSTRY 935

THE TRANSFORMATIVE IMPACT OF DIGITAL INNOVATIONS IN INDIAN BANKING SECTOR 936

RESEARCH TOPIC: STUDY ON PERFORMANCE OF NEPAL STOCK EXCHANGE 937

THE ROLE OF FISCAL POLICY DURING THE COVID-19 PANDEMIC IN NATIONAL ECONOMIC RECOVERY 938

IN PEKALONGAN DISTRICT, IS MARKET REVITALIZATION AN EFFECTIVE WAY TO BOOST LOCAL REVENUE?..... 939

ANALISIS PERAN NEGARA DALAM PEMBANGUNAN EKONOMI DAERAH 940

EXAMINING THE FACTORS AFFECTING THE RETURN ON INVESTMENT WITH THE SPECIAL FOCUS OF WEIGHTED AVERAGE COST OF CAPITAL OF SELECTED TWO-WHEELER AUTO MOBILE COMPANIES IN INDIA..... 941

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN THE RETURN ON INVESTMENT AND OTHER LIQUIDITY, PROFITABILITY AND FUND-RAISING COSTS WITH REFERENCE TO OIL REFINERY AND MARKETING COMPANIES IN INDIA – A PANEL DATA ANALYSIS..... 942

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN THE RETURN ON INVESTMENT AND OTHER LIQUIDITY, PROFITABILITY AND FUND-RAISING COSTS WITH REFERENCE TO SELECTED PHARMACEUTICAL MANUFACTURING COMPANIES IN INDIA– A PANEL DATA ANALYSIS 943

A STUDY OF CHANGES IN ORGANIZATION AND DEVELOPMENT MADE IN EDUCATIONAL INSTITUTE..... 944

THE CULTURAL CLIMATE AND THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS / STUDENT IN CAMPUS CLIMATE 952

ECONOMIC DISPARITY AND LOW HUMAN RESOURCES ARE FACTORS IN THE HIGH CASES OF CHILD VIOLENCE IN INDONESIA 957

INVESTIGATING THE ROLE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN RECRUITERS AND ITS IMPACT ON CANDIDATE ASSESSMENT AND SELECTION..... 958

EMPOWERING STARTUP SUCCESS THROUGH HIGH-PERFORMANCE WORK SYSTEMS..... 959

FROM INFORMAL VENTURES TO ECONOMIC IMPACT: EXPLORING FEMALE

ENTREPRENEURSHIP'S CONTRIBUTION TO JOB CREATION AND INCOME GENERATION IN DEVELOPING ECONOMIES.....	960
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AT THE CROSSROADS - LEVERAGING INNOVATION COMPETENCY FOR PERFORMANCE EXCELLENCE.....	961
ADDRESSING DIVERSITY AND INCLUSION CHALLENGES ENHANCING RETENTION STRATEGIES.....	962
INFLUENCE OF WORKPLACE DIVERSITY ON TEAM PERFORMANCE – A STUDY OF THE HOSPITALITY SECTOR IN INDIA.....	963
GREEN FINANCE INSTRUMENTS-INNOVATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT	964
A DATA DRIVEN APPROACH TO ANALYZE CUSTOMER BEHAVIOR TO OPTIMIZE OPERATIONS IN E-COMMERCE BUSINESS.....	965
PREDICTIVE MODELLING FOR HOUSING PRICES: ANALYZING KEY FACTORS INFLUENCING PROPERTY VALUES.....	966
ANALYZING THE EFFECT OF CUSTOMER ANALYTICS ON MOBILE APP USER ENGAGEMENT	967
ADDRESSING SKILLS GAP CHALLENGES IN RECRUITMENT USING TECHNOLOGY – A STUDY	968
COMPARATIVE ANALYSIS OF NIFTY MUTUAL FUNDS AND ETFS: PERFORMANCE TRENDS AND INVESTMENT INSIGHTS IN THE INDIAN STOCK MARKET	969
TOWARDS INCLUSIVE RETIREMENT SECURITY: A COMPREHENSIVE ANALYSIS OF PENSION FUND PARTICIPATION TRENDS AMONG DIFFERENT DEMOGRAPHIC GROUPS IN INDIA ...	970
A PORTFOLIO CONSTRUCTION BASED ON NIFTY AUTO STOCKS USING PYTHON SOFTWARE	971
ISLAMIC BANKING: AN APPROACH TOWARDS ALTERNATIVE BANKING SYSTEM IN INDIA..	972
A STUDY ON PERFORMANCE OF IPOs FROM 2014 TO 2023 IN INDIA	973
THE RISE OF FINTECH - A JOURNEY TOWARDS SIMPLICITY IN BANKING TRANSACTION .	974
A STUDY ON THE IMPACT OF CYBERCRIME ON THE BANKING INDUSTRY	976
INCREASING SUSTAINABLE ECOTOURISM IN PEKALONGAN CITY: ANALYSIS OF NUMBER OF VISITORS AND ECONOMIC IMPACT (CASE STUDY OF PEKALONGAN BATIK MUSEUM)	977
A STUDY ON CONSUMER ACCEPTANCE OF FRUGAL INNOVATION.....	978
IMPACT OF MACROECONOMIC VARIABLES ON STOCK MARKET VOLATILITY	979
FINANCIAL INNOVATION & ITS IMPACT ON INTERNATIONAL BANKING.....	980
EXAMINING THE FACTORS AFFECTING THE RETURN ON INVESTMENT WITH THE SPECIAL FOCUS OF WEIGHTED AVERAGE COST OF CAPITAL OF SELECTED TWO-WHEELER AUTO MOBILE COMPANIES IN INDIA.....	982
THE MOST EFFECTIVE METHOD TO BURY THE HATCHET ON THE PLANET A	

COMPREHENSIVE REVIEW BY DR FAISAL	983
TECHNICAL CONTROL OF SOCIAL MEDIA CAMPAIGNS AGAINST THE ARMED FORCE IN PAKISTAN BY USING AI TOOLS	984
MORPHOLOGICAL DEVELOPMENT DURING INJECTION MOULDING	985
TACKLING THE CHALLENGES OF SECURITY AND PRIVACY WITH IoT IN BANKING AND FINANCE OPERATIONS IN NIGERIA.....	1003
THE MANAGEMENT OF HOUSEHOLD WASTE IN ALGERIA	1012
CAPILLARIOSIS OF PARTRIDGES (PERDIX PERDIX) IN HUNTING GROUNDS IN THE SPREAD BELGRADE AREA.....	1013
SCREENING FOR MULTI-DRUG-RESISTANT GRAM-NEGATIVE BACTERIA IN MOROCCO ...	1015
SOCIOLOGY OF CULTURE FROM THE PERSPECTIVE OF THE DIGITAL AGE.....	1016
MULTIPLE DISCRIMINATION AND LEGAL MECHANISMS FOR PREVENTION, ON LINE	1030
TEA TRADITIONS IN CHINA VS JAPAN	1036
GAUDI ARCHITECTURAL STYLE: ITS ATTRACTION.....	1042
THE EVOLUTION OF A CULTURAL PRODUCT: ICE-CREAM.....	1047
THE ROLE OF WOMEN IN THE ANCIENT CIVILIZATION OF ELAM ERA	1053
GOTA PATTI- धागे में सिमटा नूर	1057
DESIGN AND ARTISTIC APPEARANCE OF THE TURAŨ GOSPEL.....	1058

TƏSVİRİ SƏNƏT FƏNNİNİN TƏDRİS METODİKASINDA "YAXIN İNKİŞAF ZONASI VƏ SOSIAL MÜNASİBƏTLƏR" NƏZƏRİYYƏSİNİN ROLU

THE ROLE OF THE THEORY "ZONE OF PROXIMAL DEVELOPMENT AND SOCIAL RELATIONS" IN THE TEACHING METHODOLOGY OF FINE ARTS

Emil Raul oğlu Ağayev

Teacher of the subject combination commission "Art and physical education" of the Azerbaijan State Pedagogical College under the Azerbaijan State Pedagogical University

Emilaghayev93@mail.ru

ORCID NO: 0000-0001-9354-0839

Abstract. The importance of the new theoretical rules brought by Lev Vygotsky about students' learning in the teaching methodology of the fine art subject should be emphasized. His theory mainly talks about the fundamental role of social relations in mental development. During the teaching of the subject, social and mental development go hand in hand and complement each other.

Keywords: Fine art, methodology, scaffolding, social developments, theory

Təsviri sənət fənninin tədris metodikasında Lev Viqotskinin şagirdlərin öyrənməsi haqqında gətirdiyi yeni nəzəri qaydaların əhəmiyyəti xüsusilə vurğulanmalıdır. Onun nəzəriyyəsi əsasən sosial münasibətlərin zehni inkişafdakı fundamental rolundan bəhs edir. Fənnin tədrisi zamanı sosial və zehni inkişaf bərabər gedir və bir-birini tamamlayır.

Viqotskiyə görə şagirdlərin öyrənmələrinin daha çox şəxsi təcrübələrinə əsaslandığı, şəxsi və sosial təcrübənin bir-birindən ayrılmaz olduğu fikrini də vurğuladı. Bu nəzəriyyənin təsviri sənət fənninin tədrisində şagirdlərin düzgün inkişafı üçün bir-biri ilə ünsiyyəti və ətraf aləmlə incəsənətin qarşılıqlı vəhdəti dayanır.

Şagirdlərin formalaşmasında mühüm rol oynayan təsviri sənət fənni onların estetik zövqü, dünyagörüşü və incəsənət əsərləri haqqında mühüm fikirlərin formalaşması üçün estetik dəyərləri özündə birləşdirir. Viqotskinin nəzəriyyəsinin təsviri sənət fənninin tədrisində tətbiqinin aşağıdakı əsas müddəaları vardır:

- zehni inkişafın əsasında sosial münasibətlər durur;
- öyrənmə inkişafdan daha əvvəl gəlir;
- şagirdlərin zehni inkişafı müəllimlər, yoldaşları və daha bilikli başqası ilə ünsiyyət zamanı baş verir.

Təsviri sənət fənninin tədrisində müəllim mövzuların tədrisi zamanı şagirdlərə onlardan daha bacarıqlı yoldaşları ilə birgə öyrənmək üçün şərait yaratmalıdır. Həmçinin incəsənət əsərlərinin təhlili zamanı və fikirlərin bölüşməsində nitqin rolu mühümdür.

L.Viqotski Yaxın İnkişaf Zonasında öyrənmə prosesini “müvəqqəti körpü” kimi təsvir edirdi. Təsviri sənət fənninin tədris metodikasında skafoldingin tətbiqi öyrənənə əsərlərin təsviri, müqayisəli təhlili, qısa esselər yazılmasında edilən dəstək, yardım etməkdir. Başqa sözlə desək, skafolding şagirdin öyrənməsində müstəqil nərdivandır, tam sərbəst görə bilmədiyi işdə yardım göstərməkdir. Təsviri sənət üzrə məşğələlərdə müəllim şagirdlərə müxtəlif tapşırıqların həllində qısa yol göstərərək, müstəqil olaraq yerinə yetirilən tapşırıqları ön plana çıxarmalıdır. Bu zaman müəllimin müşahidələrdən əldə etdiyi informasiya da şagirdlərin öyrənməsinə dəstək verə bilər.

Təsviri sənət fənninin tədrisi metodikasında skafolding metodu əsasən müəllimdən fasilitator rolunu tələb edir. Bu yolla şagirdlər nəinki öyrənməyin, hətta öyrətməyin məsuliyyətini öz üzərlərinə götürürlər. Təsviri sənət müəllimi şagirdin müəyyən bir tapşırığı və ya ifadəni başa düşmədiyini gördükcə, skafoldingdən istifadə edə bilər.

Aşağıda təqdim edilən Skafolding strategiyalarından bir neçəsi təsviri sənət fənninin tədrisində istifadə edilə bilər:

-Təsviri sənət müəllimi təlimatları şagirdlərə düzgün təqdim edərək, diqqət edir ki, şagird verilən təlimatı yetərincə anlasın. Başqa sözlə desək, müəllim təlimin məqsədlərini, şagirdlərin riayət etməli olduğu təlim nailiyyətlərini aydın şəkildə təsvir edir. Müəllim şagirdlərə tapşırığın nə üçün etdiklərini anladanda, bu zaman qiymətləndirmə mexanizmi də düzgün formada vacib amil kimi başa düşülür. IX sinif təsviri sənət fənnində müəllim şagirdlərə “Rəssam və teatr sənəti” mövzunu keçərkən rəssamlıq və teatr sənətlərinin qarşılıq əlaqəsini şagirdlərə izah etməlidir.

-Təsviri incəsənət müəllimi yeni dərsi keçərkən öncə keçilən dərisdə qazanılan bilik və bacarıqlarla əlaqələndirərək təsvir etməlidir. Müəllim yeni materialı tədris edərkən həm də şagirdlərin şəxsi maraq və təcrübələri ilə əlaqələndirə bilər. IX sinif təsviri sənət fənnində müəllim “Sakit Məmmədov: klassik və müasir üslubun sintezi” mövzunu keçərkən əsasən iki və ya üç rəssamın yaradıcılığının oxşar-fərqli cəhətlərini şagirdlərlə müzakirə etməlidir.

-Təsviri sənət müəllimi dərsi keçərkən bir neçə kiçik hissələrə bölür. Həmçinin şagirdlərə mövzunu daha dəqiq öyrətmək üçün slayd şoulardan, şəkil və vizual qrafiklərdən istifadə edə bilər.

-Təsviri sənət müəllimi şagirdlərə hər hansı bir tapşırıq nümunəsi verə bilər. Çətin mətni oxumamışdan qabaq şagirdlər üçün çətin ola biləcək söz və ifadələri təyin edir. VIII sinif təsviri sənət fənnində “İmpressionizm: təəssüratların poeziyası” mövzunu keçəndən sonra müəllim “İmpressionizm”, “Plener” və “Akademizm” sözlərini çıxararaq şagirdlərə təqdim etməlidir.

Bütün bu qeyd edilən təlim prosesləri təsviri sənət fənninin tədrisini daha da maraqlı edərək, müasir təhsil kurikulum metodlarına uyğunlaşdırılaraq, yeni təhsil obrazı yaradır....

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

- 1.VIII sinif təsviri incəsənət dərsliyi. Bakı 2019.96 s
- 2.IX sinif təsviri incəsənət dərsliyi. Bakı 2019. 96 s
- 3.Kurikulum, metodika, pedaqogika. Bakı 2023.199 s

